

UNA PELL INVISIBLE CONTRA EL TERRORISME

UNITAT DIDÀCTICA
PER A VALORS ÈTICS

1r ESO

**PROJECTE EDUCATIU "MEMÒRIA I
PREVENCIÓ DEL TERRORISME".
UNITAT DIDÀCTICA NÚM. 3**

EDITA

Direcció General de Suport a Víctimes del
Terrorisme. Ministeri de l'Interior

Direcció General d'Avaluació i Cooperació
Territorial. Ministeri d'Educació i Formació
Professional

Centre Memorial de les Víctimes del
Terrorisme

Fundación Víctimas del Terrorismo

TEXTOS

Ricardo Arana Mariscal

DISSENY

Dr. Drumen

TRADUCCIÓ

Joan Ramón Costas

FOTOGRAFIES

Archivo Municipal de Bilbao - Bilboko Udal
Artxiboa

Consell General de l'Advocacia Espanyola

EFE

La Sexta

Pixabay

NIPO Ministeri de l'Interior: 126-20-074-8

NIPO Ministeri d'Educació i Formació
Professional: 847-20-235-7

TOT

INDIVIDU

TÉ

DRET

A LA

VIDA,

A LA

LLIBERTAT

I A LA

SEGURETAT

ÍNDEX

En aquest tema s'ha de treballar un descobriment essencial per a la humanitat. Una cosa que fa que els éssers humans no tinguin preu. El descobriment que les persones posseeixen una cosa que és alhora pròpia i comuna a totes elles: la dignitat humana. S'hi mostren els elements que teixeixen aquesta dignitat i també els perills que l'amenacen, especialment, el terrorisme. I cal aproximar-se als qui han patit de prop aquest atac i, així, poder reflexionar millor sobre el que s'hi pot fer o el que cal fer-hi.

Per dur a terme aquesta proposta didàctica sobre els drets humans, el terrorisme i les seves víctimes, que, bàsicament, s'ha de desenvolupar en una o dues sessions de treball amb alumnat de 1r curs d'ESO dins l'àrea de Valors Ètics, s'han tingut en compte les directrius curriculars en vigor, com també diverses reflexions i orientacions. En aquest treball es pretén:

1. Analitzar el concepte de dignitat humana, els drets humans i la seva importància.
2. Deducir-ne la rellevància mitjançant testimonis de vulneració directes i propers.
3. Avaluar el dany que produeix el terrorisme, evitant d'atorgar-li protagonisme.
4. Propiciar el rebuig a la violència injusta.
5. Promoure l'empatia i la solidaritat envers les víctimes.
6. Afavorir que el coneixement culmini en una reflexió autònoma.
7. Combinar els sabers cognitius amb d'altres de procedimentals i actitudinals.
8. Procurar una dinàmica reflexiva, participativa i dialògica.
9. Impulsar un aprenentatge actiu amb l'ús de tecnologies actuals.
10. Fer servir un llenguatge senzill i inclusiu.

04**Sessió 01****08****Sessió 02**

SESSIÓ

01

El 1948 va esdevenir-se un fet excepcional. En l'Assemblea General de Nacions Unides del 10 de desembre, els representants de més de 50 països hi van certificar un gran descobriment: els éssers humans estan dotats d'una «pell invisible», una capa que els recobreix absolutament a tots.

Per saber què són i com van sorgir les Nacions Unides se'n pot obtenir informació a <https://www.un.org/es/about-un/index.html>

Els representants d'aquests països no es van conformar simplement amb anunciar alguna cosa sobre la qual es pensava i debatia des de feia molt de temps, sinó que hi van anar més enllà i van detallar almenys 30 «elements», 30 «cèl·lules» que componen aquest «teixit invisible» que distingeix i protegeix totes les persones arreu del món i en tot moment. Són el que coneixem com a «drets humans». Tots ells en conjunt conformen aquesta protecció que sovint també és denominada «dignitat humana».

Es poden consultar a la Declaració Universal dels Drets Humans: <https://www.un.org/es/universal-declaration-human-rights>

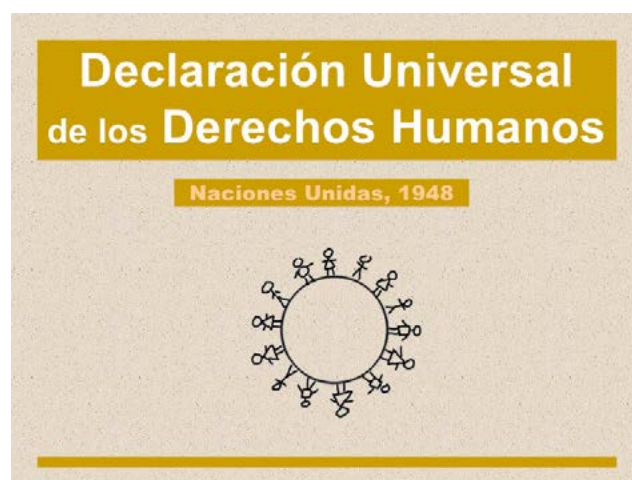

Fig. 1. Coberta de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Per saber-ho, es poden estudiar els efectes del terrorisme, un perill greu per a aquesta protecció de què disposem tots els éssers humans.

Segurament a hores d'ara, se sap què és el terrorisme perquè se n'ha pogut trobar una primera definició al diccionari o se n'ha sentit a parlar. El terrorisme es pot definir com una forma de violència il·legítima que s'exerceix contra les persones per fer-les por i condicionar-ne les decisions, sobretot, les de caràcter polític, és a dir, aquelles que afecten l'organització dels éssers humans en la societat. Per a això, el terrorisme ataca una persona o un grup amb actes violents executats per individus que han esdevingut fanàtics i per als quals els seus semblants no són sinó simples instruments per obtenir els seus objectius. Les persones que practiquen el terrorisme consideren que les seves idees particulars estan per damunt de tot.

A més de la por que pretén estendre, el terrorisme fa servir l'odi per esgarrapar i esquerdar aquesta «pell invisible», la dignitat humana. No es tracta solament de l'odi que s'ha transmès als terroristes per tal que puguin cometre els

atacs, sinó també de l'odi que volen generar dins la població amb els seus actes.

I juntament amb la por i l'odi, el terrorisme necessita la indiferència. El terrorisme pretén que per por, per odi o per indiferència, les persones oblidin que totes, sense excepció, tenen dret a la mateixa protecció, que totes disposen de la mateixa «pell».

I és que, a més, la «protecció invisible», aquesta pell anomenada «dignitat humana», té una característica molt especial: està connectada amb la de la resta de la humanitat. Totes les persones de totes les cultures compartim la mateixa «pell». Si no s'hi fa res quan s'ataca una persona, la pròpia dignitat també es debilita. I per contra, si es protegeix i s'ajuda una víctima, s'enforteix.

ETA, l'organització terrorista que ha causat més morts a Espanya, va anunciar-ne la dissolució el 2018, però el risc d'atemptats terroristes persisteix, especialment, per culpa del terrorisme gihadista, que és «una forma de terrorisme global en què es barregen religió i política».

Fig. 2. La filòsofa Adela Cortina en l'acte de lliurament de la XXa edició dels Premis Drets Humans. Conferència Anual de l'Advocacia, 13/12/2018. Fotografia: Consell General de l'Advocacia Espanyola.

Fig. 3. Joves consolant una víctima d'un atemptat gihadista (Barcelona, 17/08/2017). Fotografia: Armengou Miret, EFE.

COM ES POT PROTEGIR O AJUDAR UNA VÍCTIMA D'UN ACTE TERRORISTA?

Aquesta imatge de l'agost de 2017 permet reflexionar-hi. Hi apareixen tres persones, uns moments després que es produís un atemptat gihadista en una ciutat espanyola. Saps on i quan va ser? Què creus que hi va passar?

Què li pot haver passat a la persona que amaga el rostre? I a la persona que està dreta? Hi ha una tercera persona: què et sembla que està fent? Què et suggereix la imatge?

Fixa't bé en el quiosc que es veu en la imatge. En la publicitat, hi destaca una paraula: quina és? El que expressa aquesta paraula es pot relacionar amb la teva reflexió?

Filòsofs grecs de l'Antiguitat com Sòcrates o Plató rebutjaven de fer res injust de manera voluntària, però també deien que una injustícia no es resol amb una altra injustícia. Estàs d'acord a aplicar aquesta idea en el cas dels atemptats terroristes?

SESSIÓ

02

Fig. 4. Enterrament a San Vicente de Alcántara (Badajoz) de José María Piris, un nen de 13 anys que va morir a Azkoitia en esclatar una bomba d'ETA dirigida contra un guàrdia civil (29/03/1980). Fotografia: Europa Press, AMB-BUA.

La democràcia és un sistema que no solament empara el comportament digne de les persones, sinó que l'exigeix, com recordava la filòsofa espanyola María Zambrano. Per això, la dignitat de la persona està present en les normes jurídiques que regulen la nostra convivència. Aquesta «pell invisible» de la humanitat apareix en l'article 10.1 de la Constitució espanyola dins el títol I, que enuncia els drets i deures fonamentals, i considera la dignitat humana el fonament de l'ordre polític i social.

Pots cercar aquest article del text constitucional d'una manera molt senzilla: tecleja el terme «constitució espanyola» al teu navegador preferit d'Internet. El més convenient és que escullis l'enllaç al Butlletí Oficial de l'Estat.

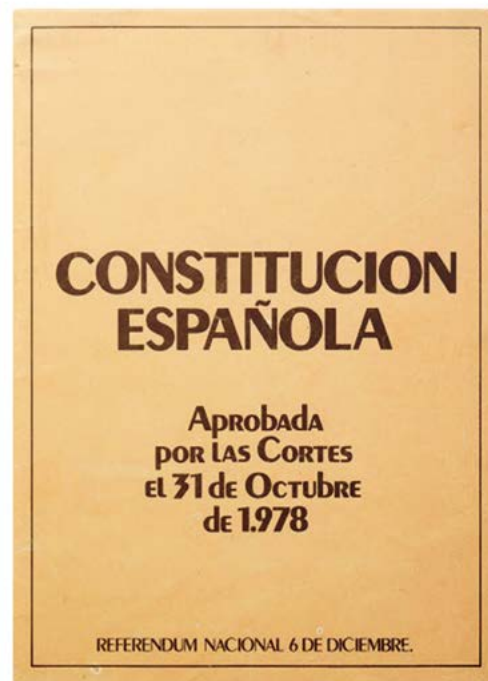

Fig. 5. Coberta de la Constitució espanyola.

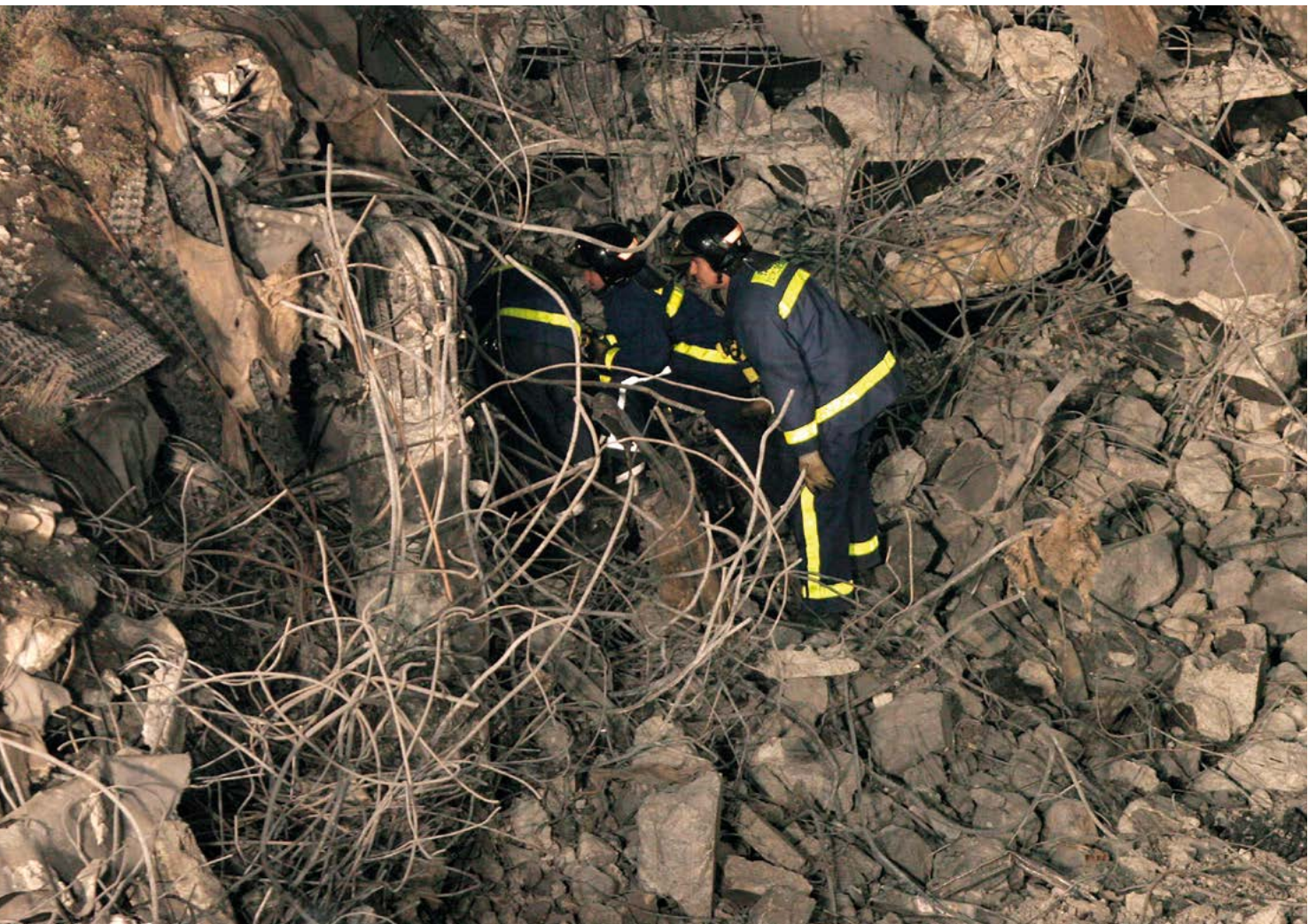
Les persones són lliures perquè poden prendre decisions lliurement. És una part fonamental de la seva dignitat. Per això, quan intenten espantar-les perquè prenguin decisions que no volen prendre, això representa un assalt a la seva dignitat. Sembla que sigui fàcil adonar-se'n, però, sovint, costa d'entendre els riscos que amenacen aquesta «pell invisible» que totes les persones tenen i que pateix atacs greus, com, per exemple, el terrorisme.

Els atemptats terroristes influeixen d'una manera directa i terrible en la vida de les persones que en són víctimes, encara que el resultat no sigui la mort o ferides greus. Encara més: el mal que causen tampoc no es limita al nombre de víctimes directes que ocasiona.

Se'n pot veure un cas concret en aquest reportatge de televisió. Es pot trobar teclejant en el cercador d'Internet, entre cometes, el nom d'una de les protagonistes, Irene Villa, i el títol del programa: *¿Dónde estabas entonces?* Hi participen diverses víctimes d'un atemptat terrorista gravíssim.

Fig. 6. Un grup de bombers inspecciona la runa de l'aparcament de la terminal T4 de l'aeroport de Barajas, a Madrid, destruït per una bomba d'ETA, a la recerca de dues persones desaparegudes (02/01/2007). Fotografia: Alberto Martín, EFE.

PREGUNTES QUE FACILITEN LA REFLEXIÓ SOBRE EL REPORTATGE

De totes les persones que apareixen en el reportatge, Irene, María Jesús i Virginia, quina o quines han de ser considerades víctima del terrorisme, i per què?

Quines seqüeles els va deixar l'atemptat? Diferencia les pèrdues sofertes per cadascuna de les persones que hi són entrevistades.

Fixa't en aquesta frase de María Jesús: «La més perjudicada de totes ha estat Virginia». Per què ho diu?

Fixa't en aquesta altra frase que diu: «Això [una bomba] li ho posen a gent important». Creus que reflecteix la realitat?

«La discapacitat més gran no és portar una pròtesi, sinó l'odi i la rancúnia», sol dir Irene Villa quan li pregunten sobre la seva situació. Comparteixes aquesta idea?

Tant Irene com María Jesús assumeixen amb humor els acudits que es fan sobre elles. Virginia no ho veu de la mateixa manera: «A mi, si m'ho diu ella em fa molta gràcia, però si m'ho diu una altra persona...». Què n'opines? Faries acudits sobre víctimes d'atemptats terroristes?

HAS ESTUDIAT COM FUNCIONA LA «PELL INVISIBLE» QUE TENEN ELS ÉSSERS HUMANS, COM D'IMPORTANT ÉS PER A LES SEVES VIDES, I ALGUNS DELS ATACS QUE PODEN PATIR. COM A CONCLUSIÓ, ANOTA-HI, QUINES COSES CREUS QUE PODRIES FER PER CUIDAR-LA I PROTEGIR-LA (RECORDA QUE AQUESTA PELL LA COMPARTIM TOTES LES PERSONES) I QUINES NO HAURIES FER O, ALMENYS, HAURIES EVITAR.

QUÈ PUC FER PER PROTEGIR
LA DIGNITAT?

QUÈ HE D'EVITAR PER
PROTEGIR LA DIGNITAT?

UNITAT DIDÀCTICA
PER A VALORS ÈTICS

1r ESO

